



*Максакова Р.М.
ст. викладач кафедри конституційного
та адміністративного права ЗДУ*

ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ З ПРЕДСТАВНИКАМИ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Проблеми співпраці місцевих органів влади з представниками малого бізнесу неминуче несуть відбиток загальнодержавних процесів. Це пояснюється, зокрема, тим, що практично неможливо створити оазу підприємництва на окремо взятій території, оскільки неймовірний подієвий тиск, економічна руїна, корупція та інші негативні фактори, які мають місце в нашій державі, не можуть бути ліквідованими або суттєво пом'якшеними на місцевому рівні [1]. Але на підставі визначеного в законодавчому порядку державного регулювання діяльності представників малого бізнесу - місцеві органи влади регламентують, встановлюють особливості здійснення малого бізнесу на певній території та можуть створювати сприятливі умови для його розвитку.

Так, згідно із п.24, 28 ч.1 ст.26 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" виключною компетенцією сільських, селищних, міських рад є встановлення місцевих податків і зборів та розмірів їх ставок у межах, визначених законом та прийняття рішення щодо надання відповідно до чинного законодавства пільг по місцевих податках і зборах [2]. На виконання зазначених повноважень органи місцевого самоврядування приймають відповідні рішення, якими встановлюють певний перелік місцевих податків і зборів на визначеній території та можуть стимулювати розвиток деяких сфер малого бізнесу за допомогою встановлення пільг. Так, зокрема, Запорізька міська рада прийняла Положення про місцевий збір за видачу дозволів на розміщення об'єктів торгівлі та сфери послуг на території м. Запоріжжя згідно з яким платниками цього збору є суб'єкти підприємницької діяльності усіх організаційно-правових форм, які зайняті торговельно-діяльністю або наданням послуг населенню у спеціально відведених місцях, незалежно від форм

власності на об'єкт торгівлі або сфери послуг [3]. Цим Положенням передбачено, що від сплати місцевого збору звільняються суб'єкти підприємницької діяльності, які сплачують єдиний податок. Окрім того, за наявності обґрунтованих причин та узгодження з райадміністраціями, дозволяється сплата встановленої ставки місцевого збору різними частками протягом одного року з продовженням терміну дії дозволу згідно зі здійсненою оплатою.

В деяких випадках місцева влада може й взагалі звільнити певних суб'єктів підприємницької діяльності від сплати окремих видів місцевих податків і зборів. Наприклад, як компенсація за перевезення пільгових категорій громадян, рішенням Запорізької міської ради від 26.12.2001 №33 деякі пасажирські авіопідприємства були звільнені від плати за землю пасажирських транспортних підприємств [4].

Повноваження в сфері взаємодії з представниками малого бізнесу мають і виконавчі органи сільських, селищних, міських рад. Згідно із ст. 30 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належить:

- організація місцевих ринків, ярмарків, сприяння розвитку всіх форм торгівлі;
- затвердження маршрутів і графіків руху місцевого пасажирського транспорту незалежно від форм власності;
- залучення на договірних засадах підприємств, установ та організацій, що не належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, до участі в обслуговуванні населення засобами транспорту і зв'язку;
- надання дозволу в порядку, встановленому законодавством, на розміщення реклами;
- здійснення заходів щодо розширення та

вдосконалення мережі підприємств торгівлі, громадського харчування, побутового обслуговування, розвитку транспорту і зв'язку;

· здійснення відповідно до законодавства контролю за належною експлуатацією та організацією обслуговування населення підприємствами торгівлі, громадського харчування, побутового обслуговування, розвитку транспорту і зв'язку, за технічним станом, експлуатаційним та утриманням інших об'єктів нерухомого майна усіх форм власності; прийняття рішень про скасування даного ними дозволу на експлуатацію об'єктів у разі порушення екологічних, санітарних правил, інших норм законодавства;

· здійснення контролю за дотриманням законодавства щодо захисту прав споживачів;

· встановлення за погодженням з власниками зручного для населення режиму роботи розташованих на відповідній території підприємств, установ та організацій сфери обслуговування незалежно від форм власності тощ.

На території міста Запорізька вирішенням значущих питань займається управління з питань торгівлі та побутового обслуговування населення, що є структурним підрозділом виконавчого комітету Запорізької міської ради.

На жаль, українське законодавство дає контролюючим органам необмежені можливості щодо регулювання підприємницької діяльності. Тому дуже часто підприємців розглядають як об'єкт вжитку та джерело "ливання джок у міське воєне бюджеті". Але, якщо органи місцевого самоврядування зацікавлені в наповненні міського бюджету - це треба робити цивілізованими методами. Зокрема, розвиток підприємництва та його стабільне існування сприятиме стабільним надходженням до бюджету.

Одним із важливих чинників розвитку підприємництва є стимулювання виробництва. Цей чинник завжди відіграв вирішальну роль в державах, що переживають економічно-кризові етапи свого розвитку. Як зазначають фахівці, у кризовій ситуації розвиток невеличких виробничих підприємств, зокрема приватних, є не тільки доцільною, а й значно легшою справою у порівнянні з перебудовою і відродженням великих підприємств. Місцеві органи влади мають великі можливості для підтримки малих підприємств як шляхом фінансового регулювання, так і шляхом спрощення системи отримання преміальних і інших відповідних дозволів.

Ще одним чинником розвитку підприємництва є стимулювання конкуренції. В цьому напрямку завданням місцевих органів влади повинно бути залучення до здійснення односторонньої діяльності якомога більшої кількості фірм на засадах рівноправності, що надасть можливість уникнути монополізації окремих видів діяльності та буде впливати на якість наданих послуг або виконаних робіт.

Нарешті, ще одним чинником розвитку підприємництва за допомогою місцевих органів влади є їх

сумісна праця над розробкою і прийняттям документів щодо регулювання малого бізнесу в регіоні. Згідно із п.12 ст.47 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" за постійними комісіями місцевих рад закріплюється право створювати для вирішення питань, розробки проектів рішень ради підготовки комісії і роботи групи із залученням представників громадськості, інших спеціалістів. Така форма співпраці місцевих органів влади з членами територіальної громади успішно запроваджена в деяких зарубіжних країнах і має назву "громадська експертиза". Під громадською експертизою розуміють залучення членів територіальної громади, що мають спеціальні знання або досвід, експертів з питань, що розглядаються представницькими органами місцевого самоврядування [5]. Це стосується й питань, пов'язаних з регулюванням малого бізнесу. Отже, кожен документ, що стосується підприємництва, не повинен прийматися без попередньої фахової і громадської експертизи, а також рекомендацій громадських організацій підприємців. Місцевим органам влади слід прислухатися до них і у кадрових питаннях при формуванні апарату, який відповідає за роботу в галузі підприємництва. До того ж, створення та залучення громадських організацій підприємців до співробітництва з органами місцевого самоврядування є додатковим і малозатратним джерелом нових ідей.

Отже, хоча питання взаємодії органів місцевої влади з представниками малого бізнесу і підлягають регулюванню на загальнодержавному рівні, особливості співпраці та їх результати здебільшого залежать саме від місцевої влади, яка безпосередньо впроваджує відповідні норми в життя та контролює їх належне виконання на певній території. Серед багатьох факторів, які впливають на результати співробітництва місцевої влади з представниками малого бізнесу органами місцевої влади особливо увагу слід приділяти таким, як: 1) стимулювання виробництва, а саме: розвиток невеличких виробничих підприємств; 2) стимулювання конкуренції; 3) сумісна праця місцевих органів влади та підприємців над розробкою і прийняттям документів щодо регулювання малого бізнесу в регіоні.

Перелік посилань.

1. Ю Вегера. Підприємництво і місцева влада: єдність і боротьба протилежностей. - Самоурядування та самоорганізація територіальних громад: Матеріали науково-практичної конференції (Львів, 24-25 червня 1999 р.). - Львів, 1999. - С.69.

2. Урядовий кур'єр. - №107-108. - 1997. - С.12.

3. Положення про місцевий збір за видачу дозволів на розміщення об'єктів торгівлі та сфери послуг на території м. Запорізька Затв. рішенням міської ради від 26.12.2001 № 18 # Влада. Людина. Закон. - №1. - 2002. - С.55-60.

4. Влада. Людина. Закон. - № 1. - 2002. - С.63.

5. Т.С.Смирнова. Правове регулювання місцевого самоврядування в Україні. - К, 2001. - С.210.

Кримінальний кодекс України передбачає цілу